

brauc revidentents!

<< – **Pieļauju, ka pilsētnieki arī labprāt kompostētu.**

– Pilnīgi noteikti! Arī pilsētā šādi risinājumi iespējami. Skaidrs, ka bioloģiskie atkritumi nav patīkami – tie bojājas, smird, piesaista kaitēkļus, tāpēc jo labāk, ja mēs ar tiem tiksim galā. Bioloģisko atkritumu apjoms kopējos sadzīves atkritumos ir ļoti liels, tie ir aptuveni 40%. Ja pratīsim tos atšķirot no pārējiem, plus efektīvi pārstrādāt un no tā vēl gūt arī kādu labumu, tad tas būs ļoti liels devums.

Vēl viens iemesls, turklāt naidiskā ziņā daudz, daudz nopietnāks, kāpēc šī sistēma varētu būt dārga, ir atkritumu pārstrādes rūpnīcu jaudas. Vērtējām, cik lielas atkritumu pārstrādes iekārtas Latvijā tiek būvētas. Kopējās sešu iekārtu būvēšanas izmaksas ir aptuveni 90 miljoni eiro, kas ir ievērojama naudas summa. Taču tad mēs paskatījāmies, kādas jaudas ir paredzētas tajās un kādas ir pieejamās jaudas citur Latvijā, kur bioloģiskos atkritumus varētu pārstrādāt, kaut vai biogāzes stacijās, un vai pašvaldības ir izveidojušas kompostēšanas laukumus, kas arī ir vietas. Mēs visas pieejamās jaudas salikām kopā un

pretī izrēķinājām, cik tad mums to bioloģisko atkritumu kopumā ir. Jāsaka, ka pat pie visapzinīgākās šķirošanas, pieņemot, ka visi iedzīvotāji bioloģiskos atkritumus nošķiro un arī nodod, kopējās jaudas gan pārstrādes iekārtās, gan pieejamās biogāzes stacijās un kompostēšanas laukumos vairāk nekā divas reizes pārsniegs mūsu reālās vajadzības jeb mūsu atkritumu daudzumu. Tas mūs dara bažīgus, jo, pirmkārt, tiek iztērēti ļoti daudz naudas par jaudām, kas mums varbūt nemaz nav vajadzīgas. Otrkārt, stāsts ir par to, ka šīs iekārtas būvē par Eiropas Savienības struktūrfondu naudu ar konkrēti sasniedzamiem rezultātiem par to atkritumu daudzumu, kas mums ir pārstrādājami. Ja mums nav šo atkritumu, ko tajās likt iekšā, tad ir lielas bažas, ka mēs izvīrētos mērķus nesasnēsim, un tas var draudēt ar sankcijām. Trešais finansiālais aspekts ir tas, ka šīs iekārtas, kas, iespējams, ir lielākas par mūsu vajadzībām, tik un tā jādarbina, un arī tās ir izmaksas, kas, ticiet man, beigu beigās nonāk uz iedzīvotāju pleciem. Tās gaisā neizkūp.

– **Kurš par to ir atbildīgs?**

– Vienu atbildīgo grūti ar pirkstu parādīt. Savulaik šo revīziju sākām, raugoties uz pašvaldībām kā galvenajām atbildīgajām par sistēmas ieviešanu, bet diezgan ātri nonācām līdz revīzijas paplašināšanai, ietverot tajā arī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju (VARAM), kas ir galvenā politikas uzturētāja un kam, VK ieskatā, būtu visvairāk par to jā rūpējas. Te mēs redzējām virkni neizdarību. Pirmkārt, no ministrijas puses nav sagatavoti visi normatīvie akti, kam bija jābūt. Šobrīd aprītē ir tikai normatīvais akts par atkritumu pārstrādes gala produktu – kompostu. Kādas ir tā kvalitātes prasības? Kur to var izmantot? Arī tās ir iespējas samazināt izmaksas, bet tas joprojām nav izdarīts.

– **Cik daudz naudas tam visam jau iztērēts?**

– Precīzi nepateikšu, bet, kā

jau minēju, kopumā tie būs 90 miljoni eiro, un reāli šobrīd strādā tikai viena pārstrādes iekārta Pierīgā – Getliņos. Un pirmie signāli jau ir satraucoši – tīro bioloģisko atkritumu, ko tur likt iekšā, faktiski nav.

– **Pirms dažiem gadiem stājās spēkā grozījumi likumā, kas piešķir tiesības VK lemt par zaudējumu piedziņu no amatpersonām un darbiniekiem, ja tie radušies nelikumīgas rīcības rezultātā. Vai šī nebūtu istā reize šo normu piemērot un vainīgos saukt pie atbildības?**

– Vispirms jā saka, ka gaidas no likuma grozījumiem bija ne daudz lielākas nekā tas mandāts, ko mums iedeva. VK var iestāties un rosināt zaudējumu piedziņu no konkrētām amatpersonām diezgan šauros gadījumos, proti, kad ir diezgan skaidri redzams, kura amatpersona ar savu rīcību, turklāt ar nodomu, izdarījusi likumpārkāpumu, un rezultātā ir saskaitāms konkrētās skādes apmērs. Līdz ar to ir vesela virkne normatīvo aktu pārkāpumu, kuros mēs redzam, ka piedziņa faktiski nav iespējama, vai nu nav iespējams noteikt konkrētu amatpersonu, vai arī nevar saskaitīt konkrētu nodarīto zaudējumu summu.

Taču gadījumu skaits, kad VK lemj par piedziņu, palielinās. Pēdējais skaidrākais gadījums saistīts ar Latvijas Universitātes rektoru par iespējami nelikumīgu pabalstu izmaksu augstskolā. Tur ierosināta piedziņas lieta, kas šobrīd apturēta uz laiku, kamēr LU ar atbildīgajām amatpersonām tiesājas.

Šis gan nav vienīgais gadījums, piemēram, šogad, pabeidzot ikgadējās finanšu revīzijas ministrijās, mums faktiski bija 18 lietas, par kurām VK bija pamats veikt piedziņu. Tagad notiek aktīvs darbs pie šo līdzekļu atgriešanas. Izskatās gan, ka mums darba apjoms būs krietni mazāks, jo lielais vairums šos līdzekļus būs atmaksājuši.

– **Tūlīt aprītēs gads, kopš sāka darbu apvienotās pašvaldības. Vai tās pēc administratīvi teritoriālās reformas kļuvušas spēcīgākas, strādā efektīvāk, taupīgāk?**

– Mēs vērtējam. Drīz, pēc aptuveni pusotra mēneša, publiskosim ziņojumu par interesantu revīziju, kurā skatījāmies, kā pašvaldības pēc vēlēšanām veido savu personālstuktūru – cik pamatoti, cik daudz cilvēku vajadzīgs konkrētās funkcijas veikšanai, vai tas ir

REZULTĀTI

Nesen noslēgusies VK revīzija "Atkritumu šķirošana un tuvākie izaicinājumi bioloģiski noārdāmo atkritumu šķirošanā", kurā iekļauts arī Dienvidkurzemes novads. VK pašvaldībām sagatavojusi ieteikumus, kas jā īsteno tuvāko mēnešu laikā:

- pilnveidot iekšējās kontroles sistēmu, t.sk. ar atkritumu apsaimniekotāju noslēgtā līguma izpildes uzraudzību, saņemot informāciju no atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumiem un sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotāja normatīvajā aktā noteiktajā kārtībā, apjomā un termiņā, kā arī nodrošinot iegūtās informācijas datu ticamības novērtējumu;
- nodrošināt vispusīgu situācijas analīzi katras pašvaldības administratīvajā teritorijā attiecībā uz iespējām dalīti vākt un virzīt pārstrādei (to rašanās vietā vai sadzīves atkritumu poligonā) radītos bioloģiskos atkritumus, veikt izvērtējumu un iegūt objektīvus datus par bioloģisko atkritumu plūsmu nešķirotos sadzīves atkritumos, sākt ieviest bioloģisko atkritumu dalīto vākšanu vai nodrošināt alternatīvas darbības bioloģisko atkritumu pārstrādei to rašanās vietās.

AVOTS: VK

rēķināts, vai tas ir noteikts, vai nav par daudz, bet varbūt kaut kur par maz darbinieku utt. Tāpat raudzījāmies, kā pašvaldības plāno savus attīstības, mācību izdevumus darbiniekiem. Divās jaunizveidotās pašvaldībās esam parēķinājuši slodžu apjomu pret to darbu, kāds veicams konkrētā pašvaldībā. Papildus šajā revīzijā iesaistījām pašvaldību iekšējos auditorus, kuri kopsolī ar mums pēc mūsu metodikas strādāja, lai savā pašvaldībā šādas lietas sarēķinātu. Kā jau teicu, rezultāti drīz būs, un tur varēs redzēt, kā pašvaldības pēc reformas nosaka, cik liels finansējums administratīvajam aparātam reāli nepieciešams. Esam iesākuši vēl vairākas revīzijas tieši saistībā ar administratīvi teritoriālo reformu – jau manis pieminēto kapitālsabiedrību izvērtēšanu, arī iedzīvotāju iesaisti lēmumu pieņemšanā, visbeidzot reformas kontekstā skatāmies līdzīgi tīri no VARAM un arī pašvaldību puses tai naudai, kas tika dota reformas veikšanai, proti, kam šie līdzekļi izlietoti.

– **Kā pašvaldības uzņem revidentus – labāk redz ejam, nekā nākam?**

– Domāju, ka šobrīd jau esam pilnīgi noteikti tajā stadijā, kad katrā revīzijā varam atrast lietas, kuru kontekstā pašvaldības gaida mūsu iesaisti. Pieļauju, ka stress jebkurā gadījumā ir, jo kontrole ir kontrole, uzraudzība ir uzraudzība. Līdz ar to iespēja kaut ko atklāt jebkurā gadījumā pašvaldības satrauc. Taču, ticiet vai ne, arvien biežāk ir reizes, kad pašvaldības pašas piesakās revīzijām par konkrētiem jautājumiem. Tās, kuras grib virzīties uz attīstību un kaut ko pilnveidot, atrod iespējas ar mums sadarboties.

– **Iepriekš VK cēla trauksmi par pašvaldību tiltu drošību. Vai pēc šīs revīzijas sekojusi kāda reāla darbība?**

– Ir! Pašvaldības ir sākušas vispirms normatīvi sakārtot tās lietas, proti, paredzēt, kas konkrēti tiltu pārbaudēs jāizdara, lai saprastu, kuru tiltu remontēt vispirms. Atsevišķās pašvaldībās tiek īstenoti vairāki drošības pasākumi, piemēram, mums ir informācija no Smiltenes novada, ka tur tiltiem noteikti masas ierobežojumi, citur satiksme tiek organizēta tikai pa vienu pusi. Tā ka arī drošības aspekts tiek risināts.

– **Vai ir reizes, kad VK rekomendācijas tiek ignorētas?**

– Tā nav bijis. Kopumā bilde ir tāda, ka aptuveni 93% ieteikumu, ko VK sniedz, tiek ņemti vērā. Varbūt ne visi uzreiz tajā sākotnējā termiņā, par kuru mēs ar pašvaldību vienojamies, dažkārt ik pa laikam nākas šos termiņus pagarināt, bet tā vai citādi ieteikumi tiek ieviesti. Manuprāt, tieši šodien Rīgas dome lemj par mūsu rekordistu ieteikumu neieviešanas ilguma ziņā, proti, jau 2016. vai 2017. gadā sniedzām ieteikumu Rīgas domei izvērtēt kapitālsabiedrības "Rīgas meži" iesaistīšanos koku biznesā.

– **Ja reiz institūcijas VK ieklausās, tad jau ir cerības, ka CSDD arī vairs neliks pār maksāt par saviem pakalpojumiem?**

– Ļoti ceru, jo CSDD uzreiz reaģēja, pauzot apņemšanos pārskatīt sniegto pakalpojumu cenas. Taču pēc šīs revīzijas rezultātu publiskošanas mums zvanīja iedzīvotāji un teica, ka viņi ir noskaņoti iet un prasīt no CSDD naudu atpakaļ.▶

UZZIŅAI

- Ar VK ieteikumu ieviešanu nevedas vairākām pašvaldībām – Rīgas pašvaldībai ir 2 ieteikumi ar kavētu termiņu, Bauskas novada pašvaldībai – 10, Ventspils novada pašvaldībai – 1, Preiļu novada pašvaldībai – 3, Jēkabpils novada pašvaldībai – 1.
- Liepājas pašvaldībai VK rosinājusi 7 ieteikumus, to ieviešana nav kavēta, visi ir ar nākotnes termiņu.
- Dienvidkurzemes novada pašvaldībai VK sniegusi 13 ieteikumus, to ieviešana nav kavēta, visi ir ar nākotnes termiņu.